

เรื่อง มะเคล็ด-กลีบบัว-พิมพ์ดิน ตระกูลพระนางกำแพง เมืองกำแพงเพชร

รายละเอียด

พระตระกูลพระนางกำแพง จังหวัดกำแพงเพชรนั้น ตามที่ทราบกันว่ามีมากมายหลายพิมพ์ ซึ่งแต่ละพิมพ์ก็ล้วนมีเนื้อหามวลสาร ความหนักนุ่มซึ่ง และมีพุทธคุณเท่าเทียมกันทั้งด้านเมตตามหานิยมและโชคลาภ เพราะเป็นหนึ่งในพระเครื่องเมืองกำแพงเพชรที่ขุดค้นพบในยุคเดียวกับพระกำแพงซุ้มกอ นอกจากนี้ยังได้ชื่อว่าเป็นพระพิมพ์ที่มีพุทธศิลปะแสดงถึงศิลปะสุโขทัยหมวดสกุลช่างกำแพงเพชรได้อย่างชัดเจนที่สุดอีกด้วย มาดูพระนางกำแพง 3 พิมพ์ ซึ่งความแตกต่างโดยส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องฐานพิมพ์ทรงครับผม

เริ่มด้วย “พระนางกำแพงเม็ดมะเคล็ด” หนึ่งในพระนางกำแพง ก็จะสังเกตได้จากลักษณะของเส้นขอบข้างพิมพ์เป็นรูปสามเหลี่ยมอยู่ในตัว เพียงแต่ไม่มีการตัดขอบ จึงทำให้เหลือส่วนที่เป็นปีกทั้งข้างและด้านใต้

ฐานพระลักษณะคล้าย ‘เม็ดมะเค็ด’ จึงนำมาเป็นชื่อของพิมพ์

พระนางกำแพงเม็ดมะเค็ด มีปรากฏในแทบทุกกรุทั่วบริเวณเช่นเดียวกับพระนางกำแพงอื่นๆ และเป็นอีกหนึ่งพิมพ์ที่ราคายังไม่สูงนัก แต่พุทธคุณก็ไม่แตกต่างกันเลย เนื้อหามวลสารก็เช่นกัน เป็นเนื้อดินที่ละเอียด แข็ง และแกร่ง ปรากฏคราบกรุสีขาวนวลจับแน่นทั่วองค์ องค์พระส่วนใหญ่จะเป็นสีดำเกือบทั้งหมดสีน้ำตาลมีน้อยหายาก พุทธลักษณะองค์พระประธานประทับนั่งปางมารวิชัย สถิตอยู่ในเรือนแก้วรูปสามเหลี่ยมแบบหนึ่ง อีกแบบหนึ่งไม่เรือนแก้ว ทั้งสองแบบองค์พระสถิตบนพื้นฐานคล้ายรูปทรงของเม็ดมะเค็ด ซึ่งโดยส่วนมากจะประณีต มีเพียงบางองค์ที่ทำเป็นปีกเหลือไว้บ้าง

- ลักษณะองค์พระด้านล่างจะป้อมมูมและนูน ส่วนด้านบนจะเรียวเล็ก และส่วนใหญ่จะกดพิมพ์มาตั้งในแทบทุกองค์
- พระเศียรใหญ่ คล้ายทรงเทริด แต่ด้วยการกดพิมพ์ตั้งทำให้มองเห็นไม่ชัดเจน
- พระเกศเรียว ช่วงปลายบานออกแบบทรงกรวย
- ภายนอกซุ้มเรือนแก้ว มีเนื้อเกินเป็นปีกกว้างออก แล้วโอบล้อมกลืนไปกับด้านหลังเป็นเนื้อเดียวกันอย่างสมดุล

- ด้านหลังองค์พระบางองค์จะพอเห็นลายนิ้วมือ แต่มักจะเลือนรางมาก

พระนางกำแพงพิมพ์ต่อมา คือ **“พระนางกำแพงกสิขบัว”** มีการค้นพบครั้งแรกที่กรุพระบรมธาตุ ในปี พ.ศ.2392 ต่อมาปรากฏในแทบทุกกรุทั่วบริเวณเช่นเดียวกับพระนางกำแพงอื่นๆ กรุที่ได้รับความนิยมกันมากจะเป็น กรวัดพิบูล และวัดป่ามืด เนื้อหามวลสารส่วนใหญ่ที่พบจะเป็นพระเนื้อดินผสมวานและเกสรดอกไม้ ส่วนมากเนื้อจะละเอียดหนึ่กนุ่ม หากผ่านการสัมผัสใช้มา ว่านดอกมะขามปรากฏกระจายอยู่ทั่วไปบนองค์พระและราวักหรือ ราดำ ปรากฏให้พบเห็นมากบ้างน้อยบ้าง ตามแต่พระที่พบขึ้นจากกรุนั้นๆ สำหรับเนื้อวาน และ เนื้อชิน ปรากฏให้พบเห็นบ้าง แต่ไม่มากนัก พุทธลักษณะองค์พระประธานประทับนั่ง ปางมารวิชัยหรือสะดุ้งมาร อยู่บนอาสนะฐานเขียง องค์พระค่อนข้างลำสัน แต่ปีกด้านข้างจะเรียวเล็กกว่าคล้ายกสิขบัว จึงนำลักษณะดังกล่าวนี้มาตั้งเป็นชื่อพิมพ์

พระนางกำแพงกสิขบัว มักจะมีขนาดไม่เท่ากัน คือตั้งแต่ 1.2 X 2.2 ซม. จนถึง 1.6 X 3 ซม. และยังสามารถแยกเป็นพิมพ์ต่างๆ ซึ่งมีความแตกต่างกันไปในส่วนเกศไม่มากนักออกเป็นอีก 4 พิมพ์ คือ พิมพ์เกศแฉก พิมพ์เกศป्ली พิมพ์เกศบัวตูม และ พิมพ์เกศเปลว

มาที่ **“พระนางกำแพงพิมพ์ตั้ง”** ลักษณะพิมพ์ทรงจะเป็นรูปสามเหลี่ยมเรขาคณิตเหมือนพระนางพญา และก็เป็นไปตามชื่อพิมพ์อีกเช่นกัน คือ ลักษณะการกดพิมพ์ค่อนข้างตั้ง ทำให้เส้นแสงรายละเอียดต่างๆ ไม่ชัดเจนนัก พุทธลักษณะองค์พระประธานประทับนั่ง ปางมารวิชัย สถิตอยู่บนอาสนะฐานเขียง พระพักตร์ใหญ่อ่อนช้อยและชัดเจน พุทธลักษณะเหมือนพระพุทธรูปสมัยสุโขทัย

ฐานข้อมูลท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

- มีเส้นลางๆ จากโคนพระเกศมาจรดพระเมาลีด้านซ้าย
- พระสังฆาฏีเป็น 2 เส้น ปลายแหลมคม
- มีตุ่มข้างพระพาหุด้านซ้ายมือด้านใน
- เส้นชายจีวรพาดข้อพระหัตถ์ด้านซ้ายเป็นเส้นเล็กๆ รวงเลือน
- มีเส้นพิมพ์แตกเฉียงจากพระหัตถ์ขวามายังพระชานุ

การพิจารณาพระนางกำแพงทุกพิมพ์ ในเบื้องต้นให้ดูที่เอกลักษณ์ของพระกรุเมืองกำแพง คือ เป็นพระเนื้อดินผสมว่าน มีความละเอียดนุ่ม และมี “รารัก หรือ ราดำ” ซึ่งเกิดขึ้นตามธรรมชาติ และยังเป็นจุดในการพิจารณา พระแท้ พระปลอม ได้อีกด้วยครับผม

คำสำคัญ : พระเครื่อง, กำแพงเพชร

ที่มา : http://www.arjanram.com/relic_detail.php?g=2&id=679

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2019-08-15

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=1163&code_db=610005&code_type=01